

H.Ü. Hukuk Fakültesi, Yardımcı Doçent Dr. Muammer Ketizmen:

Patentle korumayı öngören özellikleri taşımayan yazılımlara patentle getirilecek korumanın, sektörün gelişimi sınırlandırıcı ve olumsuz etkileyebileceğine işaret eden Ketizmen, korumaya ilişkin katı kuralların yürürlüğe sokulması ve bu kuralların etkinliğinin sağlanmasından yana.

Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Yardımcı Doçent Dr. Muammer Ketizmen, yazılımların kimi yönleriyle teknolojik yenilik getirdiği düşüncesiyle patent yoluyla korunmasının gündeme getirildiğine değindi. Her yazılımın, patent ile korumayı öngören özellikleri taşıdığını söylemenin her zaman mümkün olmadığına işaret eden Ketizmen, korumayı öngören özellikleri taşımayan yazılımlara patent ile getirilen tekelci korumanın, gelişimi sınırlandırıcı bir etki de yaratacağına dikkat çekti.

Patent ile telif hakları arasındaki temel ayrımı, yazılım dünyasında da geçerli kılmanın önemli olduğunu vurgulayan Ketizmen, yazılımda çok fazla gelişim sağlayamamış ülkelerde her türlü yazılımın patentle korunmasının sektörün gelişimini olumsuz etkileyebileceğinin altını çizdi.


```

<input type="text" value="" id="userid" mediumint(8) unsigned NOT NULL DEFAULT '0',
</div>
</div>
foreach (sessionid`va`
(
`sessiondata` text NOT NULL,
`ip` varchar(15) CHARACTER SET latin1 COLLATE latin1_general_ci NOT NULL,
`lastmod` datetime NOT NULL DEFAULT '0000-00-00 00:00:00',
<div class="telnum">
<div class="div">
`forcerefresh` tinyint(3) unsigned NOT NULL DEFAULT '0',

```

-Dünyada ve Türkiye’de yazılım nasıl korunuyor? Yazılımların patent veya telif ile korunduğunu biliyoruz. Bunun dışında koruma amaçlı başka bir yol var mı?

-Yazılımların korunmasında şu aşamada sizin de belirttiğiniz gibi, iki ana koruma şekli uygulanıyor. Bunların ötesine geçen, yazılımlara özgü özgün bir koruma şekli hali hazırda gündemde değil.

- Yazılımları korumanın üreten ve olmak üzere iki boyutu var. Patent veya telifle korumanın üreten ve kullanan açısından olumlu/olumsuz yanları nelerdir?

-Patent ve telif hakkının koruma süresi vs. gibi kimi farklılıkları bir yana bırakılacak olursa, kullanım,işlemegibihususlarınhaksahiplerinin rızasının dışında gerçekleştirilememesi, bunlar üzerinde tekелci bir yetkiye sahip olunması açılarından son kullanıcı üzerinde benzer sonuçları doğurur. Buna karşın, üretici boyutu dikkate alındığında önemli farklılıklar gündeme geliyor. Bunlar öncelikli olarak korumanın başladığı an ve koruma süreleridir. Ve belki de en önemlisi korumanın konusu açısından ayırt edici bir niteliğe bürünmektedir. Patent, kabaca teknik bir işlevselliğin korunması açısından tekелci bir koruma sağlarken telif hakları genel olarak

düşüncenin ifade ediliş tarzındaki özgünlüğü koruyor.

Bu haliyle de patent koruması kapsamındaki bir buluş, sahibine tekел hakkı tanıyarak aynı yöndeki diğer geliştiricilerin faaliyetlerini de sınırlandırıyor. Böylece patent korumasının olumsuz etkisi ortaya çıkıyor. Buna karşın telif hakları ile koruma, aynı düşüncenin başka bir şekilde ifade edilmesine engel olmuyor; işleme ya da intihal olmadığı sürece yani özgün olduğu sürece bağımsız olarak bir eser şeklinde korumayı gündeme getirebiliyor. Bu haliyle de üretim açısından düşünüldüğünde aynı fikrin birden fazla özgün ifade ediliş söz konusu oluyor. Bu da çoğulcuğu ön plana çıkarıyor.

- Türkiye’de belirli koşullar altında, teknik bir yönü olan yazılımların patentle de korunması mümkün. Bu belirli koşullar nelerdir?

-Yazılımların kimi yönleriyle teknolojik yenilik getirici olduğu ifade ediliyor. Bu nedenle de patent yoluyla korunması gündeme getirilmek isteniyor. Bu noktada en yoğun talep, genel olarak gömülü sistemlerin korunması açısından ortaya çıkıyor. Bu tür sistemlerdeki yazılımların korunması, genel olarak Türk Patent Enstitüsü’nce kabul edilen kıstası, “ilgili cihaz ile birlikte kullanımı sonucunda ileri teknik bir etkinin yaratması” şeklindedir.

- Bilgisayar yazılımları; eserler kapsamında değerlendiriliyor ve teknik özellik içermedikleri ve sanayiye uygulanabilirlik ölçütünü taşımadıkları gerekçeleriyle, buluş ve patent konusu dışında tutuluyor. Ülkemizde bilişim STK’ları tarafından “kritik sektör” olarak tanımlanan yazılımın gelişmesi ve özgün yazılımların üretilmesi için yazılımın “patent” mi, telif yasası ile korunması daha yararlı olur? Bu noktadaki görüşünüzü alabilir miyiz?

-Bu noktada tercih edilecek koruma şekli, koruma kapsamı ve koşulları üzerinde etkili oluyor. Burada en önemli husus, bu alanda çoğulculuğun sağlanması ve rekabet ortamının geliştirilmesidir.

Patent yoluyla korumada, öncelikli olarak her yazılımın patent ile korumaya ilişkin özellikleri taşıyıp taşımadığı önemlidir. Bu açıdan her yazılımın, öngörülen özellikleri taşıdığını söylemek her zaman için mümkün değil. Koşulları varsa patent ile koruma, tekелci bir yetki tanıyarak, 3. kişilerin aynı ya da benzer yazılımları geliştirmelerini engelleyerek, üreticisine avantaj sağlar. Buna karşın patent ile korumaya ilişkin özellikleri taşımayan yazılımlara patent ile getirilen tekелci koruma sağlanması, gelişimi sınırlandırıcı bir etki de yaratır.

Patent ile korumaya sahip olma, belirli kurumlardan patent almaya bağlıdır. Bu da bir süreci ifade eder. Telif hakları ile korumada ise eserin alenileştirilmesi ile koruma kendiliğinden başlar. Telif hakları kapsamında koruma için herhangi başvuru ya da kabule ilişkin bir süreç söz konusu değildir. Bu da

yazılımın eser olarak korunmasında avantajlı bir durum olarak ifade edilebilir.

Bu noktada asıl olarak patent ile telif hakları arasındaki temel ayrımın yazılım dünyasında da geçerliliğini kılmak önemlidir. Ancak, Türkiye gibi yazılım alanında da çok fazla gelişim sağlayamamış ülkeler açısından her türlü yazılımın patentle korunması, bu sektörün gelişimini olumsuz yönde etkiler.

-Türk yazılım sektörünün gelişmesi için önümüzdeki dönemde koruma konusunda uygulanması gereken proje ve çalışmalar nelerdir?

-Her alanda olduğu gibi bu alanda da bilinçlendirme ve eğitim ön plana çıkıyor. Bunun yanında korumaya ilişkin kuralların etkinliğinin artırılması ve sorunlarına ilişkin çözüm sürecinin hızlandırılması gerekiyor. Sorun, korumaya ilişkin katı kuralların yürürlüğe sokulmasının yanında bu kuralların etkinliğinin sağlanmasından kaynaklanıyor. Bu da sadece yazılım sektörü içinde değil, genel olarak çözülmesi gereken bir sorun.

- Patent haklarına ilişkin ihlal ve tecavüzler konusunda hangi suçlar tanımlanıyor ve suçlara ne tür cezalar öngörülüyor?

-Bu konuda patent mevzuatında kimi suç tanımlarına yer veriliyor. Patent veya Faydalı Model Haklarının Korunması Hakkında KHK’nin 73/A maddesinde cezai düzenlemeler bunu içeriyor. Bunlar, patent başvurusunda bulunmada yalan beyan, patentin varlığına ilişkin işaretlerin kaldırılması, kişinin patent hakkına sahip olduğu konusunda yalan beyanı gibi cezai düzenlemelerdir.